

OPEN DEUR

jrg 27
februari 2003
nummer 2

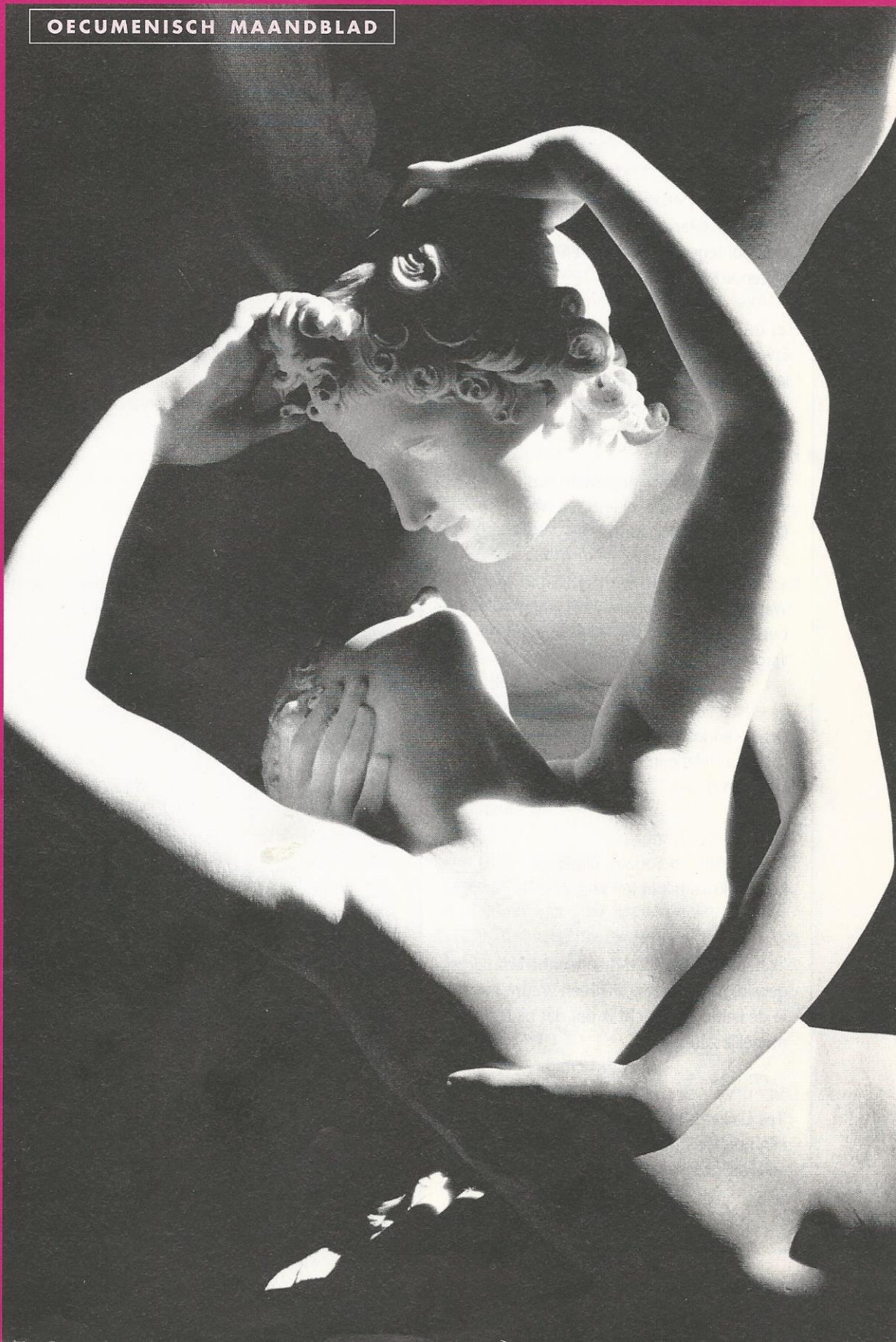
OECUMENISCH MAANDBLAD

Waar
liefde
woont

Gezegend
samenleven

Twee vrolijke
kerels

Mijn dochter is
lesbisch

IN DIT NUMMER:

Homoseksualiteit lijkt in Nederland algemeen aanvaard. Zo kennen we sinds enkele jaren het homo-huwelijk. Toch is homo op veel middelbare scholen een scheldwoord, en is het niet voor iedereen mogelijk om voor zijn of haar homoseksualiteit uit te komen. In families, op gemeentehuizen en ook in kerken worden discussies gevoerd over levensverbintenissen tussen twee mannen of twee vrouwen. Waar liefde woont...daar woont God. Voor Open Deur is dat een basis voor elke discussie.

En weer een etiketje

'Psss...kijk haar eens! Zondig!' Een pleidooi tegen hokjesgeest en wijzende vingers.

2

Hè, hè, eindelijk

Ervoor uitkomen dat je homo of lesbisch bent. Nog steeds niet voor iedereen gemakkelijk.

4

Ervaringsouder

'Toen mijn dochter negentien was, vertelde zij ons dat zij lesbisch was. Dat had ik nooit gedacht.'

6

Gezegend samenleven

Wat gebeurt er als twee mannen of twee vrouwen een kerkelijke zegen vragen over hun huwelijk?

7

Dezelfde zegen

Boukje en Joke vroegen een zegen over hun relatie in een viering van liefde en trouw.

10

Waar gij gaat, ga ik

Paulus, Ruth en Sodom. Bijbel en homoseksualiteit in het kort.

12

Gewoon een wonder

'Ik heb eigenlijk altijd graag kinderen gewild. Maar toen ik met een vrouw in de liefde viel, dacht ik dat dat niet mogelijk zou zijn.'

13

Dagen vol leven

'Les Gaillards': twee vrolijke kerels met een huis voor pelgrims, rustzoekers en ernstig zieken.

14

Hup, en weer

Een brief aan de naamloze vrouw die Jezus zalfde en zo haar liefde liet zien. Door omstanders werd ze veroordeeld: 'Kijk haar eens: zondig!' Een pleidooi tegen het met de vinger nawijzen van anderen.

Fia Bardie

Blijkbaar is het een niet te stuiten behoefte van mensen om elkaar in een hokje te plaatsen. 'Jij bent...o ja.' Alsof we dan pas iemand tot onze omgeving kunnen toelaten of niet. Nu mag dat zo zijn, het maakt wel verschil of die hokjes aanvoelen als massieve blokken beton of als doorzichtige, beweeglijke waterdruppels. In 2002 deed ik mee met de voorbereiding van de roze viering, op de jaarlijkse Roze Zaterdag. Roze Zaterdag: manifestatie voor gelijke rechten voor iedereen en acceptatie van iedereen, onafhankelijk van zijn of haar seksuele voorkeur. In de roze viering zetten we mensen in het licht, met name homoseksuele vrouwen en mannen. Mensen waar sommigen nog wel eens hokjes van beton omheen plaatsen.

Uitgangspunt bij de voorbereiding op de roze viering was het bijbelverhaal van de vrouw die Jezus zalfde (Lucas 7, 36 – 50). In dit verhaal staat een vrouw centraal waarop mannen reageren. Je komt er de ware hokjesplaatser tegen.

Jezus ging het huis van een Farizeër binnen en nam aan tafel plaats.

Nu was er in die stad een vrouw die een zondig leven leidde.

Ze ging naar het huis van de Farizeër met een kruikje balsemolie.

Ze ging achter Jezus staan bij zijn voeten en hilde.

Ze kuste zijn voeten en droogde die af met haar haren.

Bij het zien hiervan dacht de Farizeër die Jezus had uitgenodigd:

'Als hij een profeet was zou hij weten wie en wat die vrouw is die hem aanraakt; hij zou weten dat ze een zondig leven leidt.'

Jezus keerde zich om naar de vrouw en zei tegen Simon:

'Zie haar, U zette geen water voor mijn voeten klaar, maar zij maakte ze nat met

haar tranen en droogde ze af met haar haren.

U hebt me geen kus gegeven, maar zij heeft sinds ik hier ben onophoudelijk mijn voeten gekust.

U hebt mijn hoofd niet gezalfd met olie maar zij heeft met balsem mijn voeten gezalfd met olie.

Ik zeg U: dat haar vele zonden zijn vergeven, wordt bewezen door de grote liefde die ze heeft getoond.

Maar wie weinig wordt vergeven, toont weinig liefde.'

Hij zei tegen de vrouw:

'Uw zonden zijn vergeven, uw geloof heeft U gered: ga in vrede.'

Bij het nadenken en praten over dat verhaal, kwamen we ook de hokjes tegen waar wijzelf anderen in vastzetten. En ik schreef een brief aan deze vrouw die Jezus zalfde.

Brief aan de naamloze vrouw met de kostbare balsem

Lieve...,

Zusje, mijn zusje, aller zusje, wat heb je toch destijds gedaan?

Je kreeg van Lucas niet eens een naam. Je bent je liefde achterna gegaan. Jij wist, voorvoelde wellicht, wat er met Jezus zou gebeuren, dat ze hem de mond wilden snoeren...Voelde je aan hoe Jezus' tegenkrachten om zouden gaan met hem, met zijn goede getuigen over God? Was dat wellicht omdat ze met jou ook zo hebben gedaan?

Weet je, ik zou zo graag willen kunnen zeggen:

In déze tijd van leven zou het vast anders zijn gegaan.

een etiketje

In déze tijd zouden mensen niet aan de kant blijven staan en wijzen met een vingertje of plaatsen in een hokje of weer een etiket plakken.

In deze tijd laten ze mensen in hun waarde, kunnen ze zijn zoals ze zijn...

Nee, in deze tijd spreekt de werkelijkheid soms toch een andere taal.

Zusje, aller zusje,
dat was een liefdevolle daad.
Balsem verzacht,
daar is een mens mee gebaat.

Het gefluister is alom daar waar jij komt
en ik zie het zo voor me:

'Psss, zie je haar gaan...zondig! Psss, zie haar nu gaan.

Psss, overspelig! Psss, zie haar. Hoer! Verkwister!'

Hokje, stempeltje, je bent...

Hup en weer een etiketje,
zo benoemen we dat in onze tijd van leven.

Zusje, aller zusje, wat een moedig besluit.
Met kostbare balsem kwam je voor je liefde uit.

Zo weet ik van een vrouw in deze tijd, die getrouwd is met een moslimman. Alle vrijheid voor haar. Dat ze nu ook een hoofddoek draagt, is haar eigen keuze.

Veranderen kan altijd gebeuren. Die vrouw heeft een broer, met wie mijn zoon samenwoont. Maar haar man heeft daar problemen mee, hij wenst ze samen niet in zijn huis. En ik? Ik reageerde op die uitspraken met: 'Is ie nou helemaal gek! Er komt niemand aan het wezen van mijn zoon.' En ik plakte meteen een etiket: gek; wat heet: een hele reeks van etiketten vlogen uit mijn mond. Nee, o nee ik ben er ook niet van vrij te pleiten.

Toch blijf ik erbij dat elkaar veroordelen niemand past, maar dat een vriendelijk uitgesproken mening juist verzacht.

Zusje aller zusje, jouw daden maakten vrij, maakten indruk, en niet alleen op mij.

Jezus sprak van zonden vergeven. En wat hebben mensen, machthebbers met name, er niet allemaal van gemaakt in de loop van de tijd? Is het niet zo dat Jezus daarmee zei: 'Ik laat je vrij. Ga je leven verder leiden, maar voel je vooral vrij.'

Dat was toch wat hij zei?

Zusje, mijn zusje, ik hoor vast van je, een volgende keer.

Dan hoop ik je een andere indruk te geven, omdat de tijd verandert en ikzelf hopelijk ook.

Leve de liefde,
Fia.

Fia Bardie is al jarenlang medewerkster in het pastoraat te Dongen.

Voor alle mensen

Voor alle mensen
die zich aan elkaar hebben gegeven.
In een relatie met elkaar verbonden zijn.
Dat zij elkaars welbevinden willen.
Dat zij elkaars leven mogen verrijken.
Een geluk voor zichzelf.
Een geluk voor hun omgeving.

Voor alle mensen
die niet in staat bleken elkaar te boeien.
Elkaar vast te houden.
Dat zij zichzelf hervinden.
Dat zij gespaard mogen blijven
voor verbittering, voor ontmoediging.
Dat zij begrip vinden.
Ook van het instituut Kerk.

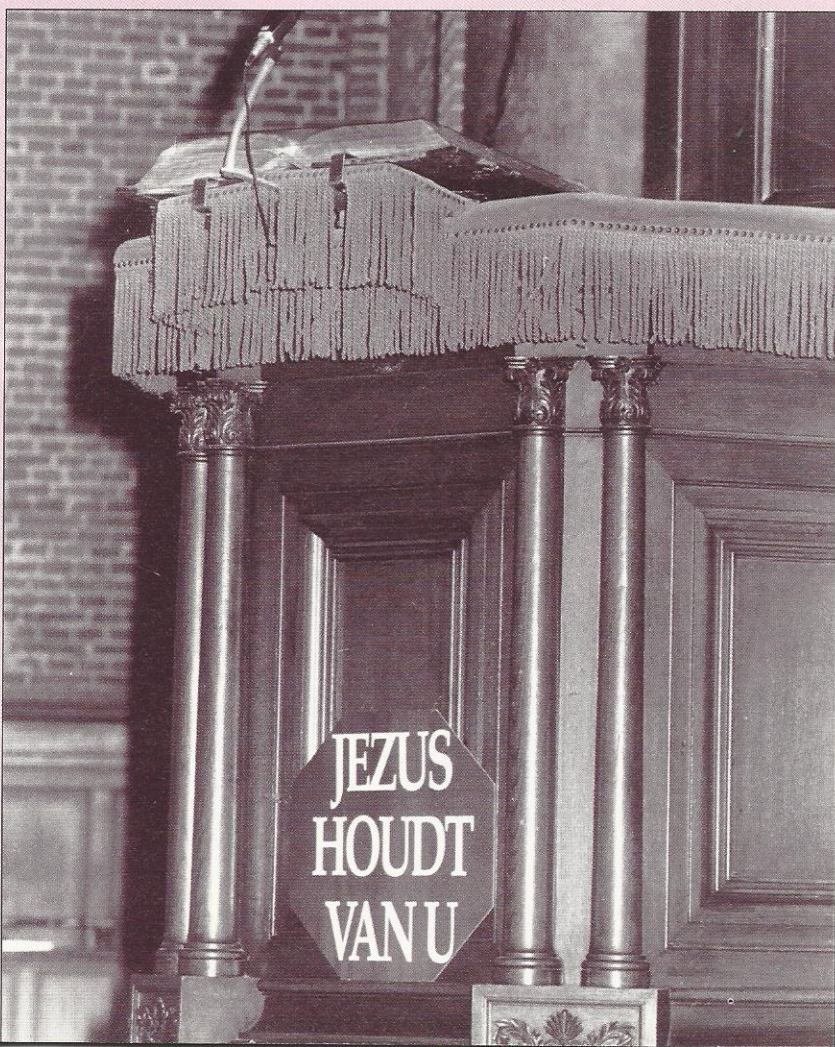
Voor alle mensen
die het moeilijk hebben met elkaar.
Dat zij geduld hebben.
En kracht krijgen.
En nieuwe ogen.
En nieuwe kansen.

Voor alle mensen
die nooit tot een binding kwamen
en die daar niet voor hebben gekozen.
Dat ze niet vereenzamen.
Dat zij nooit twijfelen aan de zin
van zichzelf en hun bestaan.

Dat er warmte is.
Dat er genegenheid is.

Voor alle mensen.
Voor alle mensen
bent U er.

Jos Brink

Hè, hè,

'Mam, ik ben lesbisch.'
Vertellen dat je lesbisch of
homo bent, is niet altijd
makkelijk. De knikkende
knieën zijn de wereld nog
niet uit. De trots komt later.

Jenny Marskamp

Laatst las ik een rouwadvertentie. Een man van christelijk-gereformeerden huize was overleden. Onder de naam van zijn vrouw stonden de namen van hun drie kinderen met partners: Jaap en Gerda, Els en Patrick, Rianne en Sandra. Gelukkig, dacht ik, ook Rianne met haar lesbisch-zijn heeft samen met haar partner een plek binnen dit gezin. Het verhaal van Rianne ken ik niet, toch voel ik me opgelucht omdat ze er in haar familie kennelijk gewoon bij hoort. Want de combinatie homoseksualiteit en christelijk ligt niet voor de hand. Ook anno 2002 niet, al ligt het er wel aan waar je nest is. Is je familie invoelend en ruimdenkend en is je kerk een Samen-op-Weggemeente? Dan is de kans groot dat het redelijk gemakkelijk is om voor je homoseksualiteit uit te komen. Gemakkelijker dan wanneer je opgroeit in een familie die strak in de leer is, waar de sociale controle groot is en afwijkend gedrag niet getolereerd wordt. Als je kerk dan ook een gereformeerde bondsgemeente is, wordt het moeilijk en voor sommigen onmogelijk om te vertellen dat je lesbisch of homo bent. Er zijn meer factoren die meespelen, maar het voert te ver om die allemaal te benoemen. Feit is: of je nu in Maarssen, Eindhoven of de Alblasserwaard woont, als je homo of lesbo bent, wijk je af van de norm. En de norm is heteroseksualiteit. Homoseksualiteit is niet vanzelfsprekend, het is nog steeds iets waar je

op een bepaald moment voor uit moet komen. Er is zelfs een apart woord voor om dat moment te benoemen: 'coming-out'. 'Uit de kast komen' zeggen Nederlanders ook wel.

Knikkende knieën

Ik heb in de afgelopen jaren veel coming-outweekends georganiseerd voor christelijke homo's en lesbiennes. Tien jaar geleden kwamen de deelnemers vooral uit 'moder-

ne' gereformeerde en hervormde kerken, nu komen ze meer uit de orthodoxe en reformatorische hoek. Maar de verhalen blijven op elkaar lijken.

Verhalen over onzekerheid, knikkende knieën als je wilt gaan vertellen dat je homo bent. Angst voor de reacties van de omgeving, angst om afgewezen te worden als mens. Bang voor je ouders, want je herinnert je nog dat je vader ooit iets zei over 'die vieze homo's'. Bang om er niet meer bij

Waar liefde woont

*Waar barmhartigheid woont en liefde,
waar liefde woont, daar is God.*

Lied uit Taizé

eindelijk

te horen, want je klasgenoten hebben gore moppen over homo's en bij het woord lesbisch begint de hele klas te grinniken en te honen. Als op maandagochtend de week-endverhalen opgedist worden durf jij niets te vertellen, want ze zullen er maar achter komen.

Die angst is lang niet altijd gegrond. Wanneer je het dan eindelijk durft te vertellen, vallen de reacties misschien mee, maar als beginnende lesbo op het coming-outpad

kun je er menige slapeloze nacht van hebben en voel je je vaak erg alleen.

En als je dan genoeg moed hebt verzameld, zeggen je ouders misschien dat ze zullen bidden dat je dit zondige pad zult verlaten en dat een eventuele partner er nooit in zal komen. Neem Carla, die door haar vader het huis werd uitgezet toen ze vertelde dat ze lesbisch is. Haar vader overleed een jaar later, ze hebben nooit meer een woord gewisseld.

Stel dat de dominee of pastoor tegen je zegt: 'Je bent lesbisch, dat is jouw kruis. Je mag wel in de kerk komen, maar je mag niet deelnemen aan het avondmaal. Als je een relatie hebt, geef je aan je zonde toe.' En wat te denken van de ouderling die bij Hans op bezoek komt, zijn verhaal aanhoort en zegt: 'We zijn allemaal zondig, maar jouw zonde is wel erger.'

Het kan gelukkig ook anders verlopen. Een van de deelnemers vertelde van de angst om het haar ouders te vertellen. Toen het hoge woord eruit was, zei haar moeder: 'Lieveld, ik heb er altijd al een vermoeden van gehad, maar je moest er zelf mee komen'. Iemand anders vertelde over de keer dat ze naar haar vriendin ging om 'het' te vertellen. De eerste reactie was: 'hè, hè, eindelijk!'

Trots

Iedere homo of lesbo heeft een eigen coming-out-verhaal. Soms mooi, maar vaker schrijnend, verdrietig en eenzaam. Als je er goed uitkomt - en gelukkig is dat meestal zo - dan ben je een sterk mens, denk ik. Mijn eigen 'echte' coming-out was toen ik mijn familie moest gaan vertellen dat ik lesbisch ben. Daarop volgde een lange periode die naar en verdrietig was. Toen die storm na jaren geluwd was en er bij de meesten een vorm van acceptatie kwam, waren er telkens nieuwe momenten waarop ik voor mijn lesbisch-zijn moest uitkomen: bij het kopen van een huis samen met mijn vriendin, toen we in blijde verwachting waren van ons oudste kind en toen we onze relatie lieten zegenen in de kerk. En iedere keer was ik onzeker hoe men zou reageren. Kort gezegd waren de reacties wel zoals we verwacht hadden, maar niet zoals we hoorden, terwijl het voor ons prachtige hoogtepunten in ons leven zijn geweest. Inmiddels deert het ons niet of nauwelijks meer wat anderen van ons leven vinden.

We zijn trots op ons leven en op onze kinderen.

God schiep ons goed

Tijdens een coming-outweekend kunnen de deelnemers een paar dagen in alle vrijheid zichzelf zijn. Dat werkt bevrijdend, of ze nu al of niet te worstelen hebben met familie, de bijbel of de kerk. De een heeft in zijn omgeving al verteld dat hij homo is, de ander nog niet. In zo'n weekend helpen ze elkaar op weg en krijgen handvatten om door te gaan.

Het mooiste en meest emotionele moment van een weekend is de viering die we ter afsluiting houden. Ik ben ervan overtuigd dat God, op wat voor manier dan ook, daar aanwezig is. God schiep ieder mens goed, of je nu homo, lesbo, bi of hetero bent, en ik weet zeker dat Hij ieder van ons gelukkig wil zien met haar/zijn seksualiteit.

Jenny Marskamp is actief in het CHJC, een landelijke vereniging voor christelijke homo's en lesbiennes. Voor meer informatie over het CHJC en de coming-outweekends kunt u terecht op de website www.chjc.nl of bij de CHJC-infolijn, tel. 06-53 23 4516.

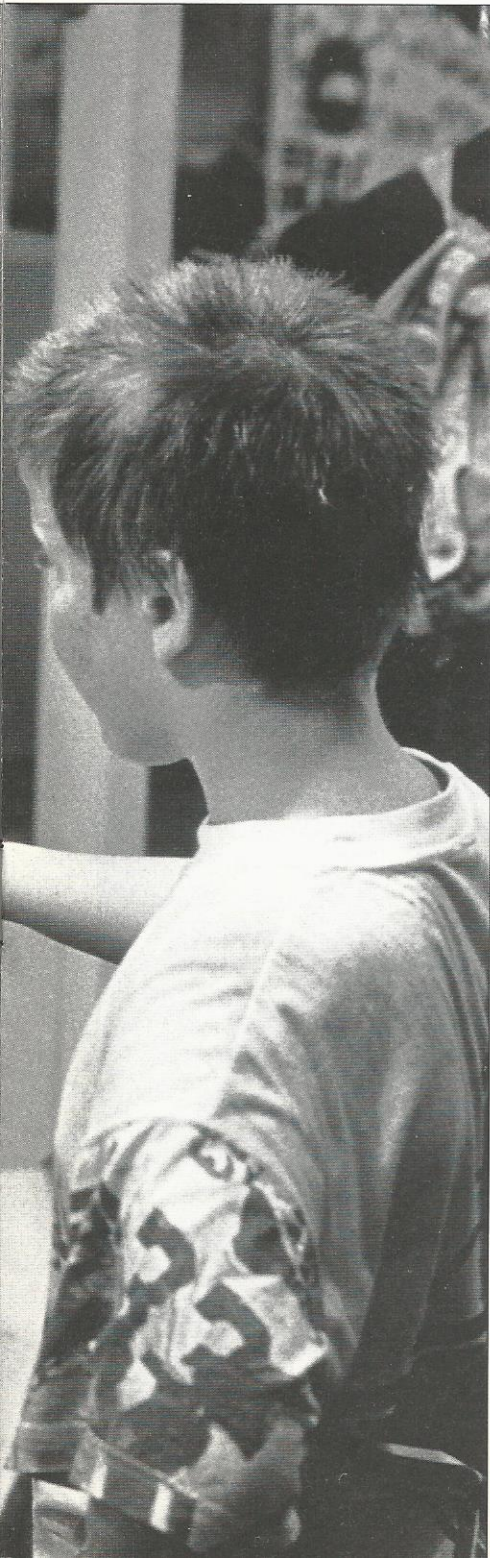
Het is wat het is

Het is onzin
zegt het verstand.
Het is wat het is
zegt de liefde.

Het is pech
zegt de berekening.
Het is niets dan
pijn
zegt de angst.
Het is uitzichtloos
zegt het inzicht.
Het is wat het is
zegt de liefde.

Het is belachelijk
zegt de trots.
Het is lichtzinnig
zegt de voorzichtigheid.
Het is onmogelijk
zegt de ervaring.
Het is wat het is
zegt de liefde

Erich Fried

Blijven praten

'Toen mijn dochter negentien was, vertelde zij ons dat zij lesbisch is.'

Ank Vreeburg

Voordat ik wat meer bekend raakte met homoseksualiteit had ik een verkeerd beeld daarvan. Dat komt omdat je op televisie vooral vooruitstrevende homo's en lesbiennes ziet, die erg opkomen voor hun gaardheid. Dat moeten zij zelf weten, maar ik vind het wel jammer dat daardoor een verkeerd beeld over homoseksualiteit ontstaat. Een beeld dat geen afspiegeling is van de realiteit en meestal gebaseerd is op stereotypen. Maar dat ontdek je pas als je er zelf mee te maken krijgt.

Vragen

Toen mijn dochter negentien was, vertelde zij ons dat ze lesbisch is. De aanleiding was dat zij iemand aan ons wilde voorstellen die zij ontmoet had. Mijn wereld stond even stil. Ik had nooit gedacht dat dit ons zou overkomen. Ik zat echt in de put en heb veel gehuild. Mijn man reageerde gelukkig positiever en zei direct: 'Je bent mijn dochter en ik houd veel van je.' Ik lag nachten wakker en vroeg me af: Hebben wij iets fout gedaan in de

opvoeding? Waarom heb ik er nooit iets van gemerkt? Zou het niet overgaan? En vooral: Zal ze wel gelukkig worden? Zal ze vaak te maken krijgen met afwijzende reacties?

Gelukkig

Na een paar dagen had ik behoefte aan hulp en antwoorden op mijn vragen. Ik wilde graag met iemand praten, maar niet met een professionele hulpverlener. Via de stichting Korrelatie kreeg ik het adres van SLOW, de Stichting Landelijk Overleg Werkgroep ouders van homoseksuele kinderen. Zo kwam ik in contact met een 'ervaringsouder' die hetzelfde had meegemaakt als ik. Mijn man en ik hebben samen een gesprek met haar gehad. Zij heeft ons goed geholpen door naar ons te luisteren. Ook gaf ze ons brochures mee waar veel informatie in stond over homoseksualiteit. Toen ging ik inzien dat er niets mis is met homoseksualiteit. Dat proces ging eigenlijk heel snel. Het allerbelangrijkste is, denk ik, dat ik erover ben blijven praten met mijn dochter en anderen in mijn omgeving. Ik heb het

Winterstilte

*De grond is wit, de nevel wit,
De wolken, waar nog sneeuw in zit,
Zijn wit, dat zacht vergrijzelt.
Het fijngehakt geboomte zit
Met witten rijp beijzeld.*

*De boom houdt zich behoedzaam stil,
Dat niet het minste takgetril
't Kristallen kunstwerk breke,
De klank zelfs van mijn schreden wil
Zich in de sneeuw verstoppen.*

*De grond is wit, de nevel wit,
Wat zwijgend tooverland is dit?
Wat hemel loop ik onder?
Ik vouw de handen en aanbid
Dit grootsche, stille wonder.*

Jacqueline van der Waals

mijn dochter nooit kwalijk genomen dat zij lesbisch is. Ik zie nu ook dat zij gelukkig is.

Inmiddels ben ik zelf een ervaringsouder voor SLOW. Ik merk dat onze hulpverlening nog steeds nodig is. Vooral ouders en kinderen met een gelovige achtergrond hebben moeite met homoseksualiteit. Het zou mooi zijn als de verschillende godsdiensten homoseksualiteit zouden accepteren. Het gaat bij geloven toch om een goede manier van samenleven?

Ank Vreeburg is voorzitter van SLOW. Als een van uw kinderen homoseksueel is en u hebt behoefte aan een gesprek, kunt u contact opnemen met haar (tel. 071 4030264) of met het secretariaat van SLOW: Jan Korteweg, Geijzenbreek 23, 1121 KL Landsmeer, tel. 020 4825385, e-mail: ouders_homokinderen@hotmail.com

Gezegend samenleven?

Van oudsher kunnen leden van een kerk hun huwelijk kerkelijk laten inzegenen. Maar ook het zegenen van vriendschapsrelaties is in de rooms-katholieke traditie een eeuwenoude praktijk geweest. Wat gebeurt er tegenwoordig als twee mannen of twee vrouwen een kerkelijke zegen vragen over hun huwelijk?

Eddy Hallewas

Eeuwenlang trad vrijwel iedere volwassene in het huwelijk. De huwelijks levensstaat was zo overheersend, dat andere leefvormen daaraan werden afgemeten. Men was gehuwd, gehuwd geweest of ongehuwd.

Een verstokte vrijgezel werd beschouwd als een zonderling, een oude vrijster als iemand die de boot had gemist. De monopoliepositie van het huwelijk hing samen met de overtuiging dat seksualiteitsbeleving en het krijgen van kinderen voorbehouden waren aan gehuwden. Nog geen veertig jaar geleden werd ongehuwd samenwonen in brede lagen van de bevolking streng afgekeurd. Godfried Bomans sprak met milde humor over mensen die 'het huwelijk bedrieglijk nabootsen'. De volksmond was harder in haar oordeel en had het over 'hokken'.

In luttele jaren heeft zich een stille revolutie voltrokken. Naast het klassieke, door staat en kerk erkende huwelijk van één man met één vrouw hebben andere leefvormen hun intrede gedaan en zijn maatschappelijk geaccepteerd. Sommige leefvormen hebben van overheidswege een zekere erkenning gevonden. Zo kregen duurzaam samenwonenden bepaalde rechten als erfrecht, alimentatie en pensioenrechten. In 1998 werd, voor homo- en heteroseksuelen, de mogelijkheid geopend een relatie officieel te laten registreren. Drie jaar later heeft het parlement een wetswijziging aan-

vaard waardoor sinds 1 april 2001 twee partners van hetzelfde geslacht ook met elkaar in het huwelijk kunnen treden.

Wie wel, wie niet?

Van oudsher kunnen leden van de kerk hun huwelijk kerkelijk laten inzegenen. Betekent dit nu dat ook twee vrouwen of twee mannen die wettig met elkaar in de echt verbonden zijn voor een huwelijkszegen in aanmerking komen? Bestaat die mogelijkheid eveneens voor paren die hun partnerschap hebben laten registreren? Worden er misschien nog andere relatievormen gezegend? En wat zijn de argumenten om dat wel of juist niet te doen? Het antwoord op deze vragen is niet zo eenvoudig te geven. Het beeld verschilt van kerk tot kerk. Zelfs binnen één en dezelfde kerk kunnen verschillende praktijken naast elkaar voorkomen. Dit laat zien dat de opvattingen nog niet overal zijn uitgekristalliseerd. Discussies zijn nog gaande. Verder moet onderscheid gemaakt worden tussen officieel beleid van de kerken en de praktijk in gemeenten en parochies. Om met dat laatste te beginnen, op tal van plaatsen is het al langer regel geworden

dat paren die niet officieel met elkaar getrouwd zijn hun relatie kunnen laten zegenen. Zo'n zegening heeft voor veel mensen een grote betekenis.

Gelijkwaardig

De *Remonstrantse Broederschap* is het eerste kerkgenootschap dat officieel besloten heeft een verzoek van niet wettig gehuwde paren om een zegen, in te willigen. In 1986 werd het artikel in de kerkorde over het huwelijk vervangen door een paragraaf over levensverbintenissen: 'Twee mensen die ten overstaan van de gemeente of haar vertegenwoordigers beloven in liefde en trouw het leven met elkaar te zullen delen, kunnen over hun aldus aangegaan verbond in een kerkdienst de zegenbede laten uitspreken'. De Remonstranten hebben zich uitgesproken voor een principiële gelijkwaardigheid van hetero- en homoseksuele relatievormen.

In 1995 volgde de synode van de *Evangelisch-Lutherse Kerk* met de verklaring 'dat er geen theologische argumenten zijn die pleiten tegen het zegenen van twee mensen in hun belofte van bestendige vriendschap, trouw en toewijding'. Ook de *Algemene Doopsgezinde Sociëteit* maakt bij het uitspreken van de zegenbede over levensverbintenissen niet langer onderscheid tussen hetero- en homoseksuele relaties.

Verbond

De *Samen op Weg-kerken* konden bij het opstellen van hun nieuwe kerkorde voor de verenigde kerk niet om het punt van de levensverbintenissen heen. Ook al omdat inmiddels de overheid het huwelijk had opengesteld voor twee mensen van hetzelfde geslacht. De Samen op Weg-kerken waren gedwongen kleur te bekennen. In de

Frank en Raymon

Na onze kerkelijke inzegening werden we toegezongen in het Surinaams: 'Blesi sa kom bogo bogo', dat betekent: 'Er komen stromen van zegen' en zo voelden we ons ook: een gezegend paar!

Nederlandse Hervormde Kerk gaf de kwestie aanleiding tot grote spanningen en moeizame discussies. Kwamen uitsluitend gehuwden in aanmerking voor een zegen, omdat het huwelijk gezien moet worden als een 'inzetting Gods' en daarom niet vergeleken kan worden met welke andere relatie dan ook? Is het uitspreken van een zegen over twee homoseksuelen niet regelrecht in strijd met de bijbel? Voorstanders van het zegenen van levensverbintenissen betoogden dat het in de eerste plaats gaat om de kwaliteit van een relatie. Juist die zorg heeft de kerk er in het verleden toe bewogen zich sterk te maken voor het huwelijk: het huwelijk bood de beste garanties voor de meest kwetsbaren in de relatie, te weten de vrouw en eventuele kinderen. Het ging de kerk niet om de leefvorm op zich.

En wat betreft de bijbelteksten over homo-

seksueel gedrag die altijd weer worden aangedragen: Gaat het daar werkelijk om een veroordeling van alle homoseksualiteit? Of slaat de kritiek in bijbelteksten op heel specifieke situaties, die gebonden zijn aan de cultuur waarin de bijbel ontstaan is?

Het bereikte resultaat draagt alle sporen van een compromis. In principe zal in de *verenigde kerk* de mogelijkheid bestaan levensverbintenissen te zegenen. Het wordt echter aan de kerkenraden overgelaten daarover een beslissing te nemen. Dat zal betekenen dat in sommige gemeenten alleen een huwelijk van man en vrouw ingezegend kan worden, terwijl elders ook trouwdiensten zullen worden gehouden voor paren die gekozen hebben voor een andere levensverbintenis. Ieder stel dat een 'verbond van liefde en trouw' is aangegaan, kan in principe gezegend worden. Bij een *verbond* kan gedacht worden aan: 1) burgerlijk huwelijk, 2) geregistreerd partnerschap of 3) een notarieel samenlevingscontract met wederzijdse zorgverplichting.

(In)zegening

Sinds de invoering van het burgerlijk huwelijk is het de kerk wettelijk verboden een huwelijk te bevestigen dan wel in te zegenen. Zij zegent gehuwden. Het begrip *inzegenen* heeft naast een theologische ook altijd een juridische betekenis. Aan een zegening kan geen maatschappelijke en/of juridische status worden ontleend. In het gangbare spraakgebruik wordt echter nog steeds gesproken over de bevestiging en inzegening van een huwelijk. Inmiddels hebben de Samen op Weg-kerken besloten niet meer te spreken van een huwelijksbe-

Levensverbintenis

Alberto Fortis maakte in de 18e eeuw in een kerk in Dalmatië een levensverbintenis van twee vrouwen mee. Hij vertelt hoe deze Morlakken vriendschap tot deel van hun godsdienst hebben gemaakt: 'Zij vormen een heilige verbintenis voor het altaar. De Slavische rite heeft een speciale zegening om twee vrienden – twee mannen of twee vrouwen – met elkaar te verenigen in aanwezigheid van heel de gemeenschap. Ik was aanwezig bij de vereniging van twee meisjes die posestre werden in de kerk van Perussich. Het geluk dat uit hun ogen straalde na de bezegeling van het heilig verbond toonde de toeschouwers welke tedere gevoelens er kunnen huizen in zielen die niet beïnvloed zijn, of - om nauwkeuriger te zijn - niet bedorven zijn door de samenleving die wij "beschaafd" noemen. Vrienden die op deze wijze plechtig met elkaar verenigd zijn, worden *probatimi* genoemd, vrouwen *posestrime*, wat min of meer halfbroer of halfzus betekent.'

Nol en Ted

Nol: In de zeventiger jaren wilden we voor de kerk trouwen, maar de pastor die ons zou trouwen werd teruggefloten door de bisschop. Hij stelde toen een huisviering voor, maar dat wilden wij niet. Nu zijn we na het burgerlijk huwelijk in een rooms-katholieke parochiekerk door een priester in een echte huwelijksmis met elkaar verbonden.

vestiging, maar wat betreft het woordgebruik van inzegening respectievelijk zegening is men minder consequent. In de nieuwe regels van de verenigde kerk wordt een huwelijk tussen man en vrouw *ingeze-gend*, andere levensverbintenissen worden *gezegend*. Ook getrouwde homo's of lesbische paren kunnen geen inzegening krijgen. De term *inzegenen* heeft oude papieren, staat in de toelichting op de regels. 'Het vervangen van dit woord door *zegening* kan de suggestie oproepen dat de kerk nu het huwelijk anders beoordeelt dan voorheen. En dat is niet het geval'. Men had er natuurlijk ook voor kunnen kiezen om die inzegening uit te breiden naar andere levensverbintenissen. Volgens de toelichting is er 'geen reden om het voor het huwelijk karakteristieke woord *inzegening* hier te gebruiken'. Misschien was het eerlijker geweest om ruiterlijk toe te geven dat om kerkpolitieke redenen gekozen is voor een verschillend woordgebruik om zo een zeker onderscheid te markeren tussen het ene en het andere 'verbond van liefde en trouw'. De rituelen zullen identiek zijn.

Vriendschapszegen

In de protestantse wereld lijkt zich een tendens af te tekenen om groen licht te geven voor het zegenen van andere levensverbintenissen. De *rooms-katholieke* kerk staat daar afwijzend tegenover. De Nederlandse bisschoppen zijn van oordeel dat de 'visie op het huwelijk en op de kerkelijke viering van een levensverbintenis inhoudt dat de kerkelijke viering van een levensverbintenis tussen

twee personen van hetzelfde geslacht in de rooms-katholieke kerk niet mogelijk is'. Toch duiken er de laatste jaren steeds vaker berichten op dat het zegenen van vriendschapsrelaties in de rooms-katholieke traditie een eeuwenoude praktijk is geweest. Het oudste ons bekende gebedenboek met zulke liturgische gebedsteksten dateert uit de achtste eeuw, maar het is aannemelijk dat deze rituelen al veel langer gepraktiseerd werden.

Het officiële standpunt betekent nog niet dat er in rooms-katholieke kerken en kapellen dus nooit een zegen wordt uitgesproken over homoseksuele en lesbische vriendschappen. In een pastorale brief over het vieren van vriendschap met de veelzeggende titel *Tot zegen bereid* motiveert het Werkverband van Katholieke Homo-Pastores deze medewerking: 'De pastores die daarbij voorgaan, ervaren de groeiende sociale erkenning van homoseksuele en lesbische relaties als een "teken van de tijd", waarin voor hen een spoor oplicht van de werkzaamheid van de Geest. Om die reden achten zij het christelijk legitiem, en pastoraal niet meer dan juist, te midden van de geloofsgemeenschap God voor deze vriendschap te danken, en voor de betrokken vriend(inn)en om Gods zegen te bidden'.

Sacrament

Uitermate interessant zijn de ontwikkelingen in de *Oud-Katholieke* kerk. In 1996 aanvaardde de synode een rapport waarin gesteld werd dat de kerk haar zegen kan uitspreken 'over een naar verwachting stabiele en eenmalige levensverbintenis van

twee personen van hetzelfde geslacht, nadat deze zegening pastoraal is voorbereid'. Voor een verdere uitwerking van deze principe-uitspraak werd een studietoelichting ingesteld. Het rapport van deze commissie, 'Levensverbintenissen en sacrament van (in)zegening', wordt momenteel in de parochies besproken. Voor de rooms- en Oud-Katholieke kerk is het huwelijk een sacrament. Dat betekent dat achter de vraag naar een zegening een nieuwe, dieper insnijdende vraag aan de orde moet komen: hoe verhoudt de zegening zich tot het sacrament van de huwelijksinzegening en andersom?

Eddy Hallewas is Evangelisch-Luthers predikant in Ede en lid van de Samen-op-Wegwerkgroep 'trouwvieren'.

Voor wie meer wil lezen

Zegen vieren; zegening van levensverbintenissen. C.F.G. Hallewas. Boekencentrum, Zoetermeer en SLUB, Woerden, 1996. Uitverkocht.

Tot zegen bereid. Pastorale brief over het vieren van vriendschap. Werkverband van Katholieke Homo-Pastores, Kampen, 2000.

100 vragen over homoseksualiteit en kerk/geloof. Red. Menno Mulder e.a. Narratio, Gorinchem, 1992. Te bestellen bij de uitgever, tel. 0183 62 81 88.

Wij gaan ons echt verbinden. Tineke Kalk en Corrie Rikkers. Schorer boeken, Amsterdam, 2002. Persoonlijke ervaringen van lesbische vrouwen en homomannen die hun liefdesrelatie met een ritueel bezegeld hebben. Met praktische informatie en voorbeelden uit verschillende (geloofs)tradities. In de boekhandel en te bestellen bij de Schorerstichting, tel. 020 - 6624206, of via www.schorer.nl.

Dat ik de naam mag zijn van jouw verlangen

Dat ik de naam mag zijn van jouw verlangen wekt in mij een nog nooit vermoede kracht. Jij hebt mij bij mijn eigen bron gebracht en stromen mag ik, vrij en onbevangen.

Jij brak mijn doolhof van gedachten open en hebt mij stapvoets uit mijzelf onttrokken. Gretig je gangen gravend naar mijn hart ben jij op wat ik zelf niet wist gestoten.

Het vuur dat smeulde en vergeten brandde onder de as, riep jij in mij terug. De vonk herleeft, geeft aan zijn vlammen lucht en ik ontvang mijn vrijheid uit jouw handen.

Dat ik de naam mag zijn van jouw verlangen heeft heel het harnas om mijn ziel gekraakt. Ik weet mij aan mijn naakte huid geraakt die, niet verborgen meer, nu alle licht wil vangen.

Sytze de Vries

Waar liefde

Dit artikel is een weergave van een aantal gesprekken tussen Boukje Huisman, Joke de Wit, Ineke Polet en Jeannette Kemp. Boukje en Joke vroegen een zegen over hun relatie in een viering van liefde en trouw, geleid door Ineke.

Jeannette Kemp

Kom, God, en schrijf uw eigen Naam

*Kom, God, en schrijf uw eigen Naam
als licht over hen uit!*

*De Naam, die, dag en nacht vooraan,
de hoogste weg wijst om te gaan,
de Naam die liefde luidt!*

*O God, die al uw liefde hecht
aan wie van liefde leeft,
omvat de trouw hier toegezegd.
Dat Gij uw zegen op hen legt,
uw vrede aan hen geeft!*

*Verlaat niet, wat uw hand begon,
o God, ontbreek hun niet!
Verlicht hun dagen als de zon,
wees van hun liefde zelf de bron,
de adem van hun lied!*

*Laat zonneklaar te lezen zijn
uw beeld, in ons geprint!
Gij komt en schenkt de beste wijn
waar wij elkaar tot zegen zijn,
tot liefde voorbestemd.*

Sytze de Vries

Waarom is het zo belangrijk om je relatie te laten zegenen tijdens een viering van liefde en trouw? Is het wel anders dan een viering van een heteropaar? Maken de reacties uit de omgeving het misschien anders?

Als je een maatje voor het leven vindt om lief en leed mee te delen, voelt dat ook als een geschenk uit de hemel; je voelt je een gezegend mens. In een waarachtige vriendschap, in tederheid, intimiteit en hartstocht ervaren mensen dat ze elkaar gegeven zijn. En dan kan het een diepe wens zijn om tegenover God en al je dierbaren te beloven dat je elkaar tot zegen wilt zijn. De kerk is dan bij uitstek de plek om je vriendschap te bevestigen, om God daarover een zegen te vragen en je dankbaarheid te uiten. Als je dat doet, voel je je gedragen door de Ander. Is dat niet voldoende reden om te vragen om een zegen?

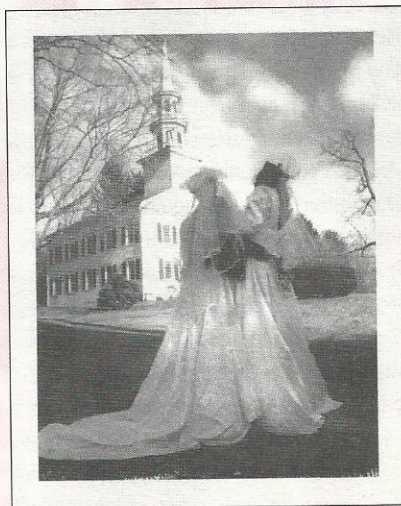
Dezelfde zegen

Fundamenteel gaat het om dezelfde zegen, die God aan mensen geeft. Een vrouw en een vrouw, of een man en een man, beloven elkaar hetzelfde als een man en een vrouw. Het gaat erom dat twee mensen beloven elkaar te eerbiedigen onder de regenboog van Gods liefde. Je spreekt uit dat je met je partner oud wilt worden en je leven samen wilt delen. Heeft een heteropaar andere redenen? Het is anders omdat het niet vaak voorkomt. Je bent pionier, je moet je een weg

banen door de kerkelijke wereld, terwijl je hetzelfde wilt als anderen: ten overstaan van God en de kerk vraag je om een zegen.

Belofte

Bij een viering van liefde en trouw is het gebruikelijk om met z'n tweeën en in samenspraak met de voorganger het thema, de teksten en de liederen te kiezen. Dat hebben wij ook gedaan. We hebben een bewuste keuze gemaakt, op

basis van herkenning van persoonlijke levensthema's.

Wij hopen dat iedereen vanuit een bewuste keuze trouwt. Trouwen lijkt weer modern te worden, als een gelegenheid om je persoonlijk uit te spreken over de diepere vraagstukken rondom liefde en trouw. Bij de voorbereiding van de viering

woont

ring sta je samen met de voorganger stil bij de consequenties van dat besluit. Wat beloof je elkaar en hoe vertaal je dit naar het dagelijks leven? Bij de voorbereiding van elk huwelijk zouden die vragen gesteld moeten worden. Als je belooft om voor elkaar te zorgen, wie zorgt er dan voor wie? Hoe is de rolverdeling en ben je daar allebei tevreden over? In homo-relaties is dit niet anders. Je spreekt uit dat je zorgt voor elkaar, dat je trouw bent, dat je elkaar wilt eren met je lichaam en wilt behoeden voor de eenzaamheid. Je spreekt uit dat er liefde is, een diepe verbondenheid met elkaar, met de kerk als getuige.

Hier woont God

Als je bent opgegroeid in een kerkelijke gemeenschap, dan wil je ook in die kerk jezelf kunnen zijn. Het wordt vaak onderschat wat het betekent om daar wel je geloof te mogen belijden terwijl je in diezelfde kerk niet je liefde mag uitspreken. Dat is een diepe ontkenning van je wezen.

De vreugde kan zó overschaduwd worden door alle moeilijkheden die sommige kerken over zich afroepen, als hen gevraagd wordt de relatie van homoseksuelen te zegenen. Het gaat toch om mooie, zuivere, vrolijke liefde tussen twee mensen? Je kunt van zulke momenten juist een feest maken, dat mensen bij elkaar brengt en nieuwe inzichten kan bieden.

Trouwen in je eigen kerk, toegankelijk voor de hele gemeente, geeft verbinding. Je spreekt je eigen trouwbelofte uit in aanwezigheid van je dierbaren. Als mensen werkelijk ervaren wat daar de diepere intentie van is, dan vervagen verschillen in geloofsovertuiging. Mensen voelen tot in het diepst van hun wezen: hier is liefde, hier woont God.

De op de foto afgebeelde bruiden zijn niet Boukje en Joke.

Waar gij gaat, zal ik gaan

Bijbel en homoseksualiteit in het kort.

Esther van der Panne

'God schiep de mensen als man en vrouw'; 'Sodom ging aan de zonde van de homoseksualiteit ten onder'; 'Paulus was ertegen'. Gelovigen die moeite hebben met homoseksualiteit beroepen zich ook op bijbelteksten. 'Kijk maar, daar staat het.' En wie belijdt dat de bijbel Gods woord is, kan dat toch niet zomaar naast zich neerleggen. Anderen brengen daar tegenin dat de bijbel is ontstaan in een tijd en cultuur die heel anders is dan de onze. De gewoonten en regels van toen kunnen niet zomaar in onze tijd toegepast worden. En is het niet in de geest van de bijbel om liefdevolle en gelijkwaardige verhoudingen tussen mensen het belangrijkste te vinden, los van de seksuele aard daarvan? Bovendien is het de vraag of die bijbelteksten die altijd weer aangehaald worden als het over homoseksualiteit gaat, ook echt dáárover gaan.

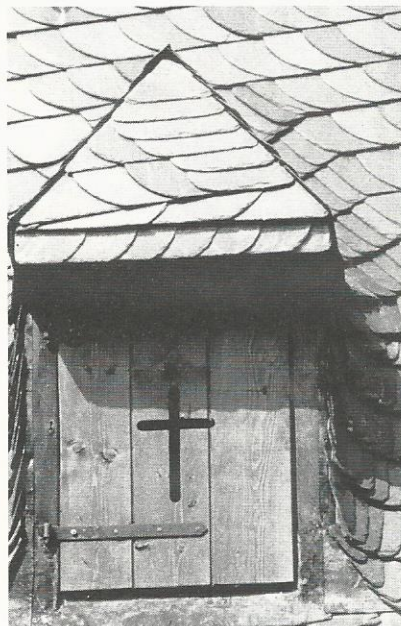
Paulus

Paulus heeft het in een van zijn brieven over 'mannen die met mannen schandelijke dingen doen' (Romeinen 1,27). Gaat het hier wel om mannen die van mannen houden? Het gaat waarschijnlijk om korte seksuele contacten tussen mannen en jongens. In de Grieks-Romeinse cultuur werden jongens aan het begin van hun puberteit ingewijd in de wereld van de volwassenen (en de seksualiteit) door een oudere, meestal heteroseksuele, man. De volwassene had daarbij altijd een overheersende rol, de jongens moesten alles passief ondergaan. Paulus heeft kritiek op dit soort ongelijkwaardige seksuele relaties. Ook was voor Paulus homoseksualiteit ver-

bonden met prostitutie in de (heidense) tempels.

Sodom

Een poel des verderfs was de stad Sodom. De stad werd dan ook verwoest. In Genesis 19 wordt verteld hoe twee reizigers die in het huis van Lot overnachten, verkracht

worden door de mannen van Sodom. Sommigen concluderen dan: vanwege homoseksuele praktijken werd Sodom veroordeeld. Er is een andere uitleg: de zonde is hier het schenden van het gastrecht, vreemdelingenhaat, gewelddadigheid die in dit geval seksueel van aard is. Het gaat hier niet speciaal om homoseksualiteit: op andere plaatsen in het Oude Testament waar de zonde van Sodom genoemd wordt, gaat het om onrecht, schending

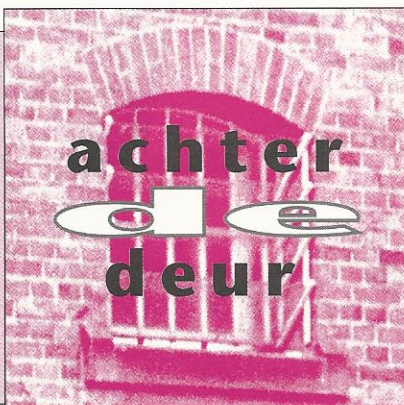
van de rechten van zwakken, trots en hoogmoed tegenover God.

Trouw en ...

'Want waar gij zult heengaan, zal ik heengaan. En waar gij zult vernachten, zal ik vernachten: uw volk is mijn volk en uw God is mijn God; waar gij zult sterven, zal ik sterven, en daar zal ik begraven worden.' Zei Adam dit tegen Eva? Nee, dit zei Ruth tegen haar schoonmoeder Naomi. Ruth klemde zich aan Naomi vast. Met hetzelfde woord waarmee in het boek Genesis gezegd wordt dat een man zijn vrouw zal aankleven. 'Het kan kennelijk niet alleen tussen man en vrouw "klevende", maar ook tussen twee vrouwen,' zegt Saskia de Jong (in: Honderd vragen over homoseksualiteit en kerk). Zo wordt ook verteld dat David en Jonathan van elkaar hielden: 'Jonathan sloot een verbond met David, omdat hij hem liefhad als zichzelf.' Als Jonathan gesneuveld is, zingt David: 'Zwaar drukt mij jouw dood, broeder Jonathan: jij was mij zeer lief; jouw liefde verrukte mij meer dan de liefde van vrouwen.'

Wat Ruth en Naomi, Jonathan en David precies voor elkaar voelden en met elkaar deelden, en hoe wij hun verbintenis nu zouden noemen – dat weet ik niet zeker, ik kan het hoogstens vermoeden. Wat ik wel weet: Liefde, vriendschap en hartstocht bestaan in vele prachtige vormen. Ook in de bijbel.

Esther van der Panne is eindredacteur van Open Deur.

'Ze linken je d'r bij. Je moet verrekke goed opletten, want voordat je het weet pakken ze je. Verdeel en heers, weet je wel. Nee, ik wil er niks mee te maken hebben. Ik kijk wel goed uit. Ik heb ze allang in de gaten. Ze proberen zo'n beetje te heersen hier. Met geld en handel doe je veel. Macht weet je wel. Ja, natuurlijk zijn die jongens daar gevoelig voor. De een zorgt dat het spul binnen komt... Hoe? Dat weet ik niet en als ik het wist zou ik het niet vertellen. En de ander verstoppt het in z'n cel en weer een ander verkoopt. Ach, tussen buiten en binnen zit niet zoveel verschil hoor. Maar weet je wat ik het mooie vind? Dat die ene, die nicht, dat die volgens mij zo'n beetje de baas is. Dat is toch slim hè, van zo iemand, dat hem zo niks kan overkomen eigenlijk. Nee, ga maar na, anders was hij allang gepakt. Ik moet er persoonlijk niks van hebben, van twee mannen en zo, maar ik bewonder die kerel wel hoor, dat ie hier binnen op deze manier zo goed staande blijft.'

Ruud Foppen, justitiepredikant te Sittard.

Gewoon een wonder

Ik heb eigenlijk altijd graag kinderen gewild. Het liefst een heel groot gezin, net als waar ik zelf vandaan kwam.

Maar toen ik met een vrouw in de liefde viel, dacht ik dat dat niet mogelijk zou zijn.

Jannet van der Spek

Toen steeds meer lesbische stellen wel kinderen bleken te krijgen, ben ik erover na gaan denken. Wil ik dat ook? Mag ik dat ook? Ik vond en vind het niet niets om een kind zonder vader te krijgen. Natuurlijk groeien vele kinderen op zonder hun biologische vader, maar ik vind het toch anders als je dat overkomt, dan als het van begin af aan de bedoeling is. Wel ben ik er altijd van overtuigd geweest dat mijn vriendin de beste ouder is die ik een kind zou kunnen geven. Ook hebben wij ieder vier broers en vele vrienden, dus mannen genoeg in de omgeving.

Uiteindelijk gaf nota bene een verhaal in Open Deur de doorslag. Daarin zei de pedagoog Wim ter Horst zoiets als dat het best mogelijk is dat een kind van lesbische ouders hen daar vroeg of laat verwijten over gaat maken. Maar, zo schreef hij, daar komen ze dan ook wel weer overheen. Toen vond ik dat ik aan mijn verlangen naar een kind mocht toegeven, net zoals vele anderen op de wereld. Het verbindt me ook met hen.

Vader gezocht

We wilden wel een bekende donor. Door

mijn werk kende ik te veel mensen die niet weten wie hun vader is en daar last van hebben. Dat was nog een hele zoektocht. De mannen die we vroegen omdat ze zo betrouwbaar en bedachtzaam waren, zeiden uiteindelijk nee, juist omdat ze zo betrouwbaar en bedachtzaam waren. Uiteindelijk heeft een vriend die van onze zoektocht wist, het zelf aangeboden. Mijn respect voor hem is alleen maar gegroeid. Hij wilde zelf dat hij allereerst bekend zou zijn aan ons kind, dus tot nu toe hebben wij in onze familie- en vriendenkring stil gehouden wie het is. Het is niets voor mij om dingen te verzwijgen, maar dit wende snel en het maakt in ieder geval de positie van mijn vriendin heel helder. Zij was met mij de aanstaande moeder en zo zag iedereen dat ook.

Slaapt ze al door?

Vorige zomer is onze dochter geboren. Tot nu toe is het wonderbaarlijk gewoon. Poepluiers, doorslapen, prikken, rollen, verwonderen, kruipen, lachen, lopen, genieten, huilen, inleveren. In onze eigen omgeving ziet ieder ons samen als de ouders van Janna, al vragen mensen wel vaak wie

haar gedragen heeft. Maar veel belangrijker is toch het 'hoe gaat het', 'slaapt ze al door', 'kan ze al lopen'. Vragen van grotere kinderen in de zandbak: 'Wie van jullie is de nepmoeder?' kan ik gewoon beantwoorden. Natuurlijk houd ik wel eens mijn hart vast voor het ogenblik waarop deze vragen aan onze dochter gesteld zullen worden.

Ik heb vertrouwen in onszelf, ons gezin en in de vriendschap met de donor. Problemen in die sfeer, daar komen we uit. Ik heb echter niet zoveel vertrouwen in de maatschappij. Ik weet niet hoe diep de homo-verdraagzaamheid zit in tijden van spanning.

Jannet van der Spek doet onderzoek naar kerk- en buurtwerk voor de Theologische Universiteit Kampen.

*Het is veel gewoner dan je denkt
zelfs als je van te voren denkt
het is veel gewoner dan ik denk
dan is het toch nog
gewoner dan je denkt*

*Het is een veel groter wonder
dan je denkt
zelfs als je van te voren denkt
het is een groter wonder dan ik denk
dan is het toch nog
een groter wonder
dan je denkt*

(naar 'Liedje' van Judith Herzberg)

Dagen vol leven

Het huis van Gerrit en Aristos is een pleisterplaats voor pelgrims, rustzoekers en ernstig zieken. Hun motto: We kunnen geen dagen aan het leven toevoegen, maar wel leven aan de dagen.

Elly Borren-van Pagée

'Hé, die ken ik.' Ik zat te ontbijten met mijn zus Marijke en zag op de binnenpagina van Trouw een foto met een bekend gezicht erop. Toen Marijke mij vragend aankeek zei ik: 'Dat is Gerrit, ik ken hem uit de danswereld, een ontzettend leuke man.' Ik begon het artikel te lezen. Het bleek dat Gerrit samen met zijn partner Aristos een vakantiehuis in Frankrijk had waar mensen terechtkonden die ernstig ziek waren. 'Les Gaillards', heette het, 'de vrolijke sterke kerels.' 'Wil jij nog wat yoghurt?' vroeg ik Marijke. We vervolgden ons ontbijt en vergaten het artikel.

Storm

Toen werd Marijke ziek. Ze leed aan de verschrikkelijke spierziekte A.L.S. Toen het magische woord A.L.S. eenmaal gevallen was kwam er een lawine van activiteiten over haar heen. Het huis moest worden aangepast: traplift, badkamer, drempels weg, kiepstoel, rolstoel, geregel, gedoe,

werklui over de vloer. Er kwamen wijkverpleegsters, thuiszorgers, fysio- en ergotherapeuten, nachtzorg. Er was steeds meer mantelzorg nodig, er kwam een rooster. Marijke was het zwijgende middelpunt van de storm die om haar heen woedde en haar hand schreef wat ze niet meer zeggen kon.

Na tien maanden was iedereen uitgeput. Er moest wat gebeuren. Wat zou het heerlijk zijn om even de boel de boel te laten, even weg op vakantie... maar ja. Toen schoot het me weer te binnen: dat artikel over Gerrit en Aristos. Nog geen drie weken later stopte er een ambulance uit Frankrijk en daar gingen ze, mijn zus en zwager. Drie weken op vakantie naar Montcombroux waar de seringens bloeiden en in de stille avond, als de zon vlamvend achter de heuvels onderging, niets anders te horen was dan het geblaf van verre honden en het gescharrel van kippen. De storm was gaan liggen.

Vrolijkheid en Bach

Een week later werd ik allerhartelijkst begroet door Aristos en Gerrit en kwam ik terecht in een wonderlijk gezelschap van gasten, vrijwilligers en pelgrims, die op weg naar Santiago di Compostela een nachtje bleven slapen, met mijn zus Marijke als ongekroonde koningin het middelpunt. De dagen begonnen voor Marijke met een glaasje jus d'orange en Bach, Purcell of wat ze maar horen wilde. Het ontbijt in de rommelige, gezellige keuken met altijd kaarsjes aan was vaak het eerste ontmoetingspunt van de dag. Niet zelden raakten mensen met elkaar aan de praat en mijn zus schreef haar mooie lange zinnen en genoot. Genoot van de niet-aflatende zorg van Aristos, de vrolijkheid van Gerrit. Er was een gast die liederen voor haar zong. Een andere gast las haar voor. Er werd gezongen bij de uitgebreide, gezellige en overheerlijke maaltijden. Soms bespeelde Aristos de vleugel.

Mijn zwager maakte lange wandelingen en werkte in de tuin. Er was rust en aandacht. Aandacht voor Marijke, voor de mensen om haar heen. Gesprekken soms tot diep in de nacht.

Leven

Toen Marijke weer thuis was hebben we nog vaak herinneringen opgehaald aan die heerlijke vakantie, met al die verrassingen die ze steeds bedachten. De bijzondere avonden op 4 en 5 mei, de stilte-maaltijd waar we uit solidariteit met Marijke alleen maar schreven met elkaar. Als we naar de foto's keken, zaten we er in gedachten weer: met een glas wijn in de hand te praten over het leven en over de dood. Gerrit en Aristos zeiden: We kunnen geen dagen aan het leven toevoegen, maar wel leven aan de dagen.

In de late nazomer is Marijke overleden. Bij alle dierbare herinneringen aan een leven lang zussen-zijn is de herinnering aan die allerlaatste vakantie met haar wel een heel bijzondere.

Ik zal het er nog vaak over hebben: Gerrit en Aristos, wat een stel!

Meer informatie over Les Gaillards vindt u op www.mijnsheerenland.com.

DEURpost

In de rubriek DEURpost worden vragen van lezeressen en lezers opgenomen en zonodig door de redactie beantwoord. Vragen worden vertrouwelijk behandeld. Brieven naar DEURpost, Postbus 29, 2700 AA Zoetermeer. Wie behoefte heeft aan een persoonlijk gesprek kan zich wenden tot het IKON-pastoraat, (035)6215555, of pastoraat@ikon.nl.

Niet ernstig genoeg

Ik lees Open Deur heel graag en vind het een mooi blad. Maar ik vind het niet goed dat u niet meer aandacht geeft aan artikelen over Jezus Christus, de enige redder en de weg naar de hemelse Vader. Iemand kan haar hele leven lang interessante artikelen lezen en toch verloren gaan. Ik vind dat u daarover niet ernstig genoeg schrijft.

In Open Deur willen we twijfels en (geloofs)vragen van mensen serieus nemen, maar ook laten zien hoe mensen antwoord geven op die vragen, nu en vroeger. En in elk nummer gaan we in op de vragen en antwoorden die in de bijbel te vinden zijn. Omdat we een oecumenisch blad zijn, geven we verschillende antwoorden weer om mensen met elkaar in gesprek te brengen en te houden over hun geloof. Dat is ook te merken in de manier waarop in Open Deur over Jezus geschreven en gesproken wordt. Zijn geest van bevrijding en opstanding klinkt voor ons door in de bijbel, en in verhalen en ervaringen van nu – óók als Jezus zelf daar in niet altijd genoemd wordt.

Gespreksvragen

Ik leid een gespreksgroep voor 30- tot 50-jarigen. Meestal nemen we de thema's van Open Deur als onderwerp. Zelf maak ik elke keer gespreksvragen. Is het niet handig als in Open Deur een halve bladzijde komt met gespreksuggesties?

Medewerk(st)ers van het Landelijk Dienstencentrum van de Samen op Weg-kerken schrijven bij elk nummer van Open

Deur een gespreksleidraad. Die bevat een korte inleiding op het thema en gespreksvragen bij een aantal artikelen. De leidraad is goed bruikbaar voor gespreksgroepen die met Open Deur werken en bij het voorbereiden van een thema-bijeenkomst. U kunt hem bestellen bij Mieke Jongbloed, telefoon 030 – 880 18 89, e-mail h.jongbloed@kerkinactie.nl.

Foto-tentoonstelling

De foto's op pagina 7, 8, 9 en 11 van deze Open Deur komen uit *Wij gaan ons echt verbinden*, een foto-tentoonstelling van 40 portretten van homo- en lesbische stellen. Deze expositie hoort bij het gelijknamige boek (zie daarvoor p. 9) en reist door Nederland. In mei is de tentoonstelling in Leeuwarden te zien. Voor meer informatie: IHLIA, Marian Bakker, tel. 020 6060712 of www.Homodok-laa.nl.

Kerk in de zomer

In het zomernummer van Open Deur geven we elk jaar een zo compleet mogelijk overzicht van kerkelijke activiteiten in de zomer: kerkdiensten in de open lucht, concerten, kinderclubs, wandelweekends, cursussen, koffiedrinken in de kerk enzovoort. Wilt u met uw activiteit ook in dit overzicht? Stuur dan uw gegevens voor 17 maart 2003 naar: Redactie Open Deur, Postbus 29, 2700 AA Zoetermeer. Of mail naar opendeur@boekencentrum.nl.

IKON-radiokerkdienst

De Ikon-radiokerkdienst over het thema van deze Open Deur 'Waar liefde woont' wordt uitgezonden op 23 februari vanaf 10.12 uur en is te beluisteren via 747 AM. De dienst komt vanuit de Nederlandse Hervormde Kerk in Laren (Gelderland). Voorganger is ds. Hans van Solkema. U kunt de IKON-radiokerkdiensten ook beluisteren via internet: www.ikon.nl/kerkdiensten.

VERANTWOORDING:

Foto's: p. 1 en p. 13: Marcel Minnée; p. 2/3: Chris van Beek; p. 4 en 6: Martin Kemperman; p. 7 en 11: Gon Buurman; p. 8: Kees Hummel; p. 9: Michael van Emde Boas; p. 12: Peter Polhuijs; p. 14: Les Gaillards. Kaderteksten: p. 2/3: Voor alle mensen. Uit: Wat God niet verbonden heeft. Kok, Kampen, 1995; p. 5: Het is wat het is. Herkomst onbekend; p. 6: Winterstilte. Uit: Nieuwe verzen, 1909; p. 7: Levensverbintenis. Uit: John Boswell, Same-sex unions in premodern Europe, Villard Books, New York 1994; p. 9: Dat ik de naam mag zijn van jouw verlangen. Uit: Op liefde gebouwd. Meinema, Zoetermeer, 1987; Onderschriften bij foto-expositie 'Wij gaan ons echt verbinden', zie p.15; p. 10/11: Kom, God en schrijf uw eigen Naam. Uit: Zingend geloven, deel 4. Melodie van Willem Vogel. Boekencentrum, Zoetermeer, 2001; p. 13: Het is veel gewoner dan je denkt. Geïnspireerd op 'Liedje' uit: Zoals, De Harmonie, Amsterdam, 1992.

COLOFON

27e jaargang no. 2
februari 2003

Open Deur is een oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken.

Redactie: Renata Barnard / Henny Bruinsma / Christien Crouwel / Esther Fennis-Disveld / Lidwien Meijer / Fieke Oostveen-Verbeek / Jan Willem de Vos / Paul van der Waal / Marjan Woudstra

Eindredactie: Esther van der Panne
Redactiesecretariaat: Geeske van Strien-Joustra

Redactieadres: Redactie Open Deur, Postbus 29, 2700 AA Zoetermeer. Telefoon: (079) 363 31 75
E-mail: opendeur@boekencentrum.nl

Uitgever en administratieadres: Boekencentrum Uitgevers
Postbus 29, 2700 AA Zoetermeer. Tel. (079)362 86 28
Fax (079)361 54 89. E-mail: abbonementen@boekencentrum.nl

BasisLayout: Jet Frenken - Utrecht
Layout: Theo Wanders - Den Haag

Druk: BDU, Barneveld

Copyright: Overname van artikelen uitsluitend na toestemming van de redactie. Is de bronvermelding fout of afwezig bel of schrijf dan de redactie.

Abbonementen: Postabbonementen € 17,00 per jaar (Nederland) € 31,- (Buitenland). Betaling na ontvangst van acceptgirokaart. Een postabbonement kan elk moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 december wordt opgezegd. Collectieve abbonementen (vanaf 10 exemplaren): prijzen op aanvraag.
U kunt een los nummer bestellen door € 2,30 over te maken naar gironummer 610252 ten name van Boekencentrum B.V., Zoetermeer (met vermelding van het gewenste nummer). Adreswijzigingen gaarne vier weken van te voren door inzending van verbeterde adresband of met vermelding van oude en nieuwe adres.

Open Deur wordt ook uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, grootletter of via de Elektronische Postbus.
Informatie en opgave: CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. (0341) 56 54 77.
ISSN 0 165 229 x

BON

Ja, Open Deur bevalt me. Ik abonneer me voor € 17,00 per jaar en ontvang Open Deur voortaan iedere maand.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Zenden aan OPEN DEUR,
Antwoordnummer 10291, 2700 VB Zoetermeer
of stuur een e-mail naar: abbonementen@boekencentrum.nl of bel (079) 362 86 28

Kunnen we lachen

Adri Bosch

Lukas 15,4

Sander loopt de schoolgang in. Daar staat, tussen een groepje ouders in, de lange leesmoeder die bij hem tegenover woont. Sander hoort de lange tegen het groepje fluisteren: de moeder van die jongen is lesbisch geworden. Sander schrikt. Hij loopt rood aan. Die vrouw heeft het over hem en zijn moeder, zomaar, tegen andere ouders. Dat mens van tegenover dat alles in de gaten hield. Eerst dat zijn vader wegging, nu alweer twee jaar geleden. Toen dat de nieuwe vriendin van Sanders moeder op bezoek kwam, eerst een avond, toen een dag, toen een weekend en toen op een keer dat ze bleef, voorgoed. De overbuurvrouw had alles gezien, door het spleetje van de gordijnen. En omdat ze zo lang was, kon ze misschien wel kijken tot in hun slaapkamers toe. En nu vertelde ze tegen die anderen wat ze gezien had. Zachtjes, fluisterend, maar Sander had het goed gehoord.

Vlak voor de school begint, komt Willem binnenzeilen en ploft naast Sander in de bank. Die is opgelucht, zeker nu. Het is spannend voor hem en met Willem kun je lachen. Dat helpt, dat scheelt een stuk.

Ze weet het, fluistert hij tegen Willem, die leesmoeder weet het. Wat weet ze dan?

Dat van mijn moeder.

O, maar dat mag toch iedereen weten.

Ja maar, zij is een bemoeial. Ik ben bang dat ze er tegen mij over begint.

Kunnen we lachen, fluistert Willem.

Het is middagpauze en de klas loopt leeg. Sander blijft nog wat hangen. In deze klas komt de lange leesmoeder nooit.

Moet je niet naar buiten? vraagt juffrouw Ine.

Nee, ik heb een beetje maagpijn.

Blijf maar lekker zitten, ik ga even een frisse neus halen.

Plotseling zwaait de deur open. Sander schrikt. Daar staat ze, de reusachtige leesmoeder, de overbuurvrouw die alles bijhield. Ze bukt zich en zegt zo poeslief als ze kan:

Weet je Sander, jongens mogen ook best huilen hoor. Je mag er best een keer tegen mij over praten als je dat wil.

Daar stormt Willem de klas in. Hij had Sander gemist.

Nee, brult Sander tegen de leesmoeder, ik heb Willem al om te praten. En dan valt hij zogenaamd huilend in Willem zijn armen en hij roept:

Willem, ik heb het zo moeilijk, ik heb het zo moeilijk.

En Willem roept dat hij het snapt en dat jongens ook mogen huilen en nog veel meer van die onzin die lange leesmoeders uitkramen. Nu is het de buurvrouw die rood aanloopt. Ze weet niet hoe vlug ze weg moet komen. Als ze weg is, gaat het huilen van Sander en het snappen van Willem over in een bulderende lach van hen allebei. Ze lachen tot ze er bijna bij neervallen, ze lachen tot Sander zijn maagpijn helemaal verdwenen is.

Adri Bosch is verbonden aan verhalenbureau De Letterling.

Illustratie: Willeke Brouwer.

